

6ο
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΜΑΙΩΝ
ΜΑΙΕΥΤΩΝ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Θεσσαλονίκη 2-5 Ιουνίου 1994

ΨΥΧΙΚΕΣ -ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΟΧΕΙΑ - ΨΥΧΩΣΗ ΛΟΧΕΙΑΣ

Κρητικού Μ.-Μωρόγιαννης Φ.-Μανιφόβα Ε.-Καλανταρίδου Σ.-Ζηκόπουλος Κ.

Εισαγωγή

Η γέννηση ενός παιδιού αποτελεί, αναμφίβολα, ένα μείζον γεγονός ζωής. Παρ' ότι συνοδεύεται από χαρά και ελπίδα, ενίοτε, ανέλπιστα γίνεται φορέας άγχους ή και θλίψης, όταν η αρρώστια ή και ο θάνατος του βρέφους επισυμβαίνουν (1). Έτσι, ένα βρέφος μπορεί να αποτελεί μια "μακροχρόνια δυσκολία" (2) ή να χαρακτηρίζεται ως "είσοδος" (3) σε μια ζωή γεμάτη καταπόνηση για τους γονείς. Θεωρείται, κατά συνέπεια, ως ένα σύνθετο βιολογικό - ψυχολογικό και κοινωνικό γεγονός που οδηγεί σε μια αλλαγή της κατάστασης των γονέων, ως αποτέλεσμα της θεμελιώδους διαδικασίας της ανάπτυξης, η οποία επιφέρει μόνιμες αλλαγές στους ρόλους των γονέων, αλλά και στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους. (4)

Συχνά, ψυχολογικά προβλήματα κατά τη λοχεία είναι παρόντα, άλλοτε διαδράμουν υποκλινικά και άλλοτε χρειάζονται ειδική αντιμετώπιση. Φαίνεται μάλιστα μια κάποια αύξηση της συχνότητάς τους (10). Παρ' ότι έχουν περιγραφεί ως ξεχωριστές κλινικές οντότητες τουλάχιστον 130 χρόνια πριν, δεν περιλαμβάνοντο ακόμη ως ξεχωριστές διαγνωστικές κατηγορίες στα επίσημα ταξινομητικά διαγνωστικά συστήματα (DSM III-R, ICD-10) (9).

Αιτιολογικά η ψύχωση λοχείας οφείλεται στη διαπλοκή παραγόντων βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών, αν και η βιολογική-γενετική ευαλωτότητα και νευροενδοκρινικές ανωμαλίες αποτελούν σημαντικά αίτια, καθ' όσον δε σχετίζεται με σημαντικά γεγονότα ζωής. (12)

Αναφορικά με την ψυχοπαθολογία της λεχιάδας, παρ' ότι έχει περιγραφεί από το 1856 από τον L.V.Marc (5), μόνον πρόσφατα (6), έχει γίνει αποδεκτή η ύπαρξη τριών ξεχωριστών συνδρόμων με πολυπαραγοντική αιτιολογία, δηλαδή: α) Η ψύχωση λοχείας (Puerperal Psychosis) β) Η επιλόχειος βραχύχρονη μελαγχολία (Postpartum ή maternity blues) γ) Η κατάθλιψη μετά τον τοκετό (Postnatal Depression). Επομένως απ' πλευράς περιγεννητικής και μετεγεννητικής φροντίδας είναι σπουδαία η αναγνώριση και αντιμετώπιση των συνδρόμων αυτών.

Ψύχωση Λοχείας - Περιγραφή: Σύμφωνα με τα κριτήρια των Brockington, Cox και Roper (1988) παρουσία της καθορίζεται από το χρόνο εμφάνισης μετά τον τοκετό, ο οποίος είναι οι δύο πρώτες εβδομάδες. Η διάγνωση "ψύχωση λοχείας" τίθεται όταν κατά το διάστημα των δύο πρώτων εβδομάδων μετά τον τοκετό εμφανίζονται συμπτώματα μανίας, σχιζοσυναισθηματικής διαταραχής σχιζοφρένειας ή άλλης λειτουργικής ψύχωσης (7) καθώς και ψυχωσικής κατάθλιψης. Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό περιλαμβάνονται πολλές καταστάσεις υπό ένα γενικό όρο, γεγονός που οφείλεται στην απουσία ερευνητικών δεδομένων ως προς την αιτιολογία και τη φυσική ιστορία του φαινομένου αυτού.

Παράγοντες κινδύνου για την εκδήλωση ψύχωσης λοχείας θεωρούνται το ιστορικό προηγούμενο επεισοδίου ψυχώσεως κατά τη λοχεία, οικογενειακό ιστορικό ψυχικής νόσου, ατομικό αναμνηστικό ψυχικής νόσου, πρωτολοχεία και φτωχή κοινωνική υποστήριξη. Καθήκον των μαιευτήρων και των μαιών αποτελεί επισήμανση αυτών των παραγόντων κατά την εγκυμοσύνη και την προγεννητική περίοδο, καθ' όσον ακόμη και η απλή υποστήριξη ή η συμβουλευτική παρέμβαση στις γυναίκες υψηλού κινδύνου, αλλά και στους συζύγους τους, είναι εξαιρετικά σημαντική και χρήσιμη.

Τα κλινικά χαρακτηριστικά του συνδρόμου είναι η σύγχυση, η διέγερση, οι έντονες διαταραχές του ύπνου ή ψευδαισθήσεις, οι παράξενες παραληρητικές ιδέες που είναι παροδικές, η βίαιη συμπεριφορά και ασταθής συναισθηματική διάθεση που είναι άλλοτε ευφορική, άλλοτε καταθλιπτική. Χαρακτηριστική αποτελεί η ευμεταβλητότητα και η αστάθεια της κλινικής εικόνας και των συμπτωμάτων (π.χ. οι ασθενείς μπορεί να είναι ευφορικοί και να γίνουν καταθλιπτικοί εντός μικρού χρονικού διαστήματος).

Η θεραπευτική αντιμετώπιση είναι άλλοτε νοσοκομειακή και άλλοτε εξωνοσοκομειακή. Επειδή η έννοια της ψυχιατρικού στίγματος είναι ιδιαίτερα σημαντική αυτή την περίοδο, η τάση των υπηρεσιών υγείας στις ανεπτυγμένες χώρες είναι η νοσηλεία στο σπίτι με τη συνεργασία λειτουργών ψυχικής υγείας και λειτουργών πρωτοβάθμιας φροντίδας. Ιδιαίτερη έμφαση οφείλει να δοθεί στους κινδύνους για τη λεχιάδα και το βρέφος, καθ' όσον επί ψυχώσεως λοχείας έχουν παρατηρηθεί κίνδυνος αυτοκτονίας, αυτοτραυματισμών, συζυγικές συγκρούσεις ή διάλυση του γάμου (8).

Η θεραπευτική αντιμετώπιση περιλαμβάνει τη χορήγηση νευροληπτικών και την εφαρμογή ηλεκτροπασμοθεραπείας όταν η νοσηλεία είναι απαραίτητη.

Σταθερή και συνεχής προσοχή στην ασφάλεια του βρέφους και της σχέσης μητέρας παιδιού θεωρείται καθοριστική. Εξηγήσεις και υποστήριξη προς το σύζυγο και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είναι άκρως βοηθητικά, καθ' όσον η πάσχουσα-λεχιάδα συγκεντρώνει το θυμό των άλλων, καθ' όσον "υπονομεύει" με τη αρρώστια της, τη δεδομένη στιγμή, ένα ευχάριστο συμβάν, τη γέννηση του παιδιού (9).

Συμπέρασμα

Η ψύχωση λοχείας, παρ' ότι δεν αποτελεί επίσημη διαγνωστική κατηγορία, θεωρείται μια νοσολογική οντότητα με ιδιαίτερη σημασία για τη μητέρα, το νεογέννητο και την οικογένεια εν γένει. Η έγκαιρη διάγνωση, η ειδική θεραπεία και η υποστήριξη της πάσχουσας λεχιάδας αποτελεί ύψιστη προσφορά της λειτουργίας υγείας.